

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-9-62-76

УДК 338.45:621-047.44(477)

Ірина КУДІНОВА

к.е.н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0002-1324-3840](https://orcid.org/0000-0002-1324-3840)

Scopus Author ID: [57224213551](https://orcid.org/57224213551)

e-mail: ikudinova@nubip.edu.ua

(Corresponding author)

Вікторія САМСОНОВА

к.е.н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

ORCID ID: [0000-0003-2565-2497](https://orcid.org/0000-0003-2565-2497)

Scopus Author ID: [57226573796](https://orcid.org/57226573796)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ: ДОСВІД, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуто сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму в країнах Європейського Союзу та можливості їх адаптації до українських реалій. Визначено основні фактори успішного розвитку цього напрямку, серед яких державна підтримка, розвиток інфраструктури, маркетинг і брендування, а також принципи сталого розвитку. Аналіз європейського досвіду дозволяє виокремити ефективні механізми державного фінансування, податкові стимули, інтеграцію агротуризму в загальну туристичну політику та активне залучення місцевих громад до розвитку туристичних ініціатив.

Відзначено, що в Україні сільський зелений туризм має значний потенціал, особливо з огляду на багатий природний і культурний ресурсний потенціал, а також зростаючий попит на екологічно чистий відпочинок. Водночас його розвиток стримується низкою проблем, зокрема недостатнім рівнем державної підтримки, слабкою інфраструктурою, відсутністю системного підходу до маркетингу та низькою інтеграцією у міжнародний туристичний ринок. Проаналізовано основні сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму в Європі, серед яких сталий розвиток, автентичність і локальність, активний відпочинок, цифровізація, тематичний туризм і фермерський туризм. Розглянуто успішні приклади з Франції, Італії, Іспанії, Німеччини та Австрії, які демонструють ефективні підходи до розвитку сільського туризму, включаючи підтримку місцевих громад, створення якісної інфраструктури та використання сучасних технологій.

Особливу увагу приділено впливу воєнних реалій на розвиток сільського туризму в Україні. Визначено ключові фактори, що сприяють його зростанню, серед яких безпечність сільської місцевості, психологічне розвантаження, підтримка місцевої економіки, внутрішнє переміщення населення та відновлення національної ідентичності. Водночас акцентовано на

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

необхідності державної підтримки, розвитку туристичної інфраструктури та активного просування українського сільського туризму на міжнародній арені.

Зроблено висновок, що ефективна адаптація європейського досвіду може стати потужним імпульсом для розвитку сільського зеленого туризму в Україні, сприяючи його інтеграції у європейський туристичний простір та забезпеченню сталого розвитку сільських територій.

Ключові слова: сільський зелений туризм, агротуризм, сталий розвиток, європейський досвід, туристична інфраструктура, тематичний туризм, фермерський туризм.

JEL Classification: L83, Q01

Absztrakt. A cikk a vidéki zöld turizmus fejlődésének jelenlegi tendenciáit vizsgálja az Európai Unió tagállamaiban, valamint azok adaptálhatóságát az ukrajnai környezethez.

A tanulmány azonosítja a terület sikeres fejlődésének fő tényezőit, beleértve az állami támogatást, az infrastruktúra-fejlesztést, a marketinget és a márképítést, valamint a fenntartható fejlődés alapelveit. Az európai tapasztalatok elemzése lehetővé teszi az állami finanszírozás hatékony mechanizmusainak, az adókedvezményeknek, az agrárturizmus általános turizmuspolitikába történő integrálásának, valamint a helyi közösségek aktív bevonásának a turisztikai kezdeményezések fejlesztésébe való kiemelését. Megállapításra kerül, hogy Ukrajnában a vidéki zöld turizmus jelentős potenciállal bír, különösen a gazdag természeti és kulturális erőforrások, valamint az ökológiai szemléletű pihenés iránti növekvő kereslet fényében. Ugyanakkor a fejlődését számos tényező korlátozza, mint például az alacsony szintű állami támogatás, a gyenge infrastruktúra, a marketingstratégia hiánya, valamint a nemzetközi turizmuspiacon való alacsony integráció.

A cikkben elemzésre kerülnek az európai vidéki zöld turizmus fejlesztésének főbb trendjei, mint például a fenntartható fejlődés, az autentikusság és a helyi jelleg, az aktív pihenés, a digitalizáció, a tematikus turizmus és a gazdálkodói turizmus. Bemutatásra kerülnek sikeres példák Franciaországból, Olaszországból, Spanyolországból, Németországból és Ausztriából, amelyek hatékony megközelítéseket alkalmaznak a vidéki turizmus fejlesztésében, beleértve a helyi közösségek támogatását, a minőségi infrastruktúra kiépítését és a modern technológiák alkalmazását.

Külön figyelem van fordítva a háborús helyzet hatásaira Ukrajnában. Meghatározásra kerülnek azok a kulcsfontosságú tényezők, amelyek hozzájárulnak a vidéki turizmus növekedéséhez, mint például a vidéki területek biztonsága, a pszichológiai felüdülés, a helyi gazdaság támogatása, a belső migráció és a nemzeti identitás helyreállítása. A cikk hangsúlyozza az állami támogatás szükségességét, a turizmus infrastruktúrájának fejlesztését és az ukrajnai vidéki turizmus nemzetközi népszerűsítését.

A tanulmány arra a következtetésre jut, hogy az európai tapasztalatok sikeres adaptálása jelentős impulzust adhat a vidéki zöld turizmus fejlődésének Ukrajnában, elősegítve annak integrálódását az európai turizmus térségébe, valamint a vidéki területek fenntartható fejlődését.

Kulcsszavak: vidéki zöld turizmus, agrárturizmus, fenntartható fejlődés, európai tapasztalat, turizmus infrastruktúra, tematikus turizmus, farmgazdálkodási turizmus.

Abstract. The article examines the current trends in the development of rural green tourism in the countries of the European Union and the possibilities of their adaptation to Ukrainian realities. The author identifies the main factors of successful development of this area, including state support, infrastructure development, marketing and branding, as well as the principles of sustainable development. The analysis of the European experience allows us to identify effective mechanisms of state financing, tax incentives, integration of agritourism into the general tourism policy and active involvement of local communities in the development of tourism initiatives.

It is noted that rural green tourism in Ukraine has significant potential, especially given the rich natural and cultural resource potential, as well as the growing demand for environmentally friendly recreation. At the same time, its development is constrained by a number of problems, in particular, an insufficient level of state support, weak infrastructure, the lack of a systematic approach

to marketing and low level of integration into the international tourism market. The main current trends in the development of rural green tourism in Europe are analyzed, including sustainable development, authenticity and localism, active recreation, digitalization, thematic tourism and farm tourism. Successful examples from France, Italy, Spain, Germany and Austria are considered, which demonstrate effective approaches to the development of rural tourism, including support for local communities, creation of high-quality infrastructure and use of modern technologies.

Particular attention is paid to the impact of military realities on the development of rural tourism in Ukraine. The key factors contributing to its growth are identified, including security in rural areas, psychological relief, support for the local economy, internal displacement of the population and restoration of national identity. At the same time, authors emphasize the need for state support, development of tourism infrastructure and active promotion of Ukrainian rural tourism in the international arena.

It is concluded that the effective adaptation of European experience can become a powerful impetus for the development of rural green tourism in Ukraine, facilitating its integration into the European tourism space and ensuring sustainable development of rural areas.

Keywords: rural green tourism, agritourism, sustainable development, European experience, tourist infrastructure, thematic tourism, rural tourism.

Постановка проблеми. Сільський зелений туризм є важливим інструментом сталого розвитку сільських територій, сприяючи диверсифікації місцевої економіки, збереженню культурної спадщини та підвищенню рівня зайнятості населення. У країнах Європейського Союзу ця сфера успішно інтегрована в загальну туристичну політику, демонструючи високий рівень підтримки з боку держави, розвинуту інфраструктуру та ефективні моделі співпраці між зацікавленими сторонами.

В Україні сільський зелений туризм має значний потенціал, зокрема завдяки природним, історико-культурним ресурсам та зростаючому попиту на екологічно чистий відпочинок. Водночас розвиток цього напрямку стикається з низкою викликів, серед яких недостатній рівень державної підтримки, відсутність системного підходу до маркетингу та брендування, низька якість інфраструктури та слабка інтеграція у міжнародний туристичний ринок.

З огляду на успішний досвід європейських країн, постає необхідність вивчення сучасних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму, аналізу механізмів його підтримки та визначення перспективних шляхів адаптації європейських підходів в умовах України. Це дозволить сформувати ефективні стратегії розвитку галузі, сприятиме підвищенню її конкурентоспроможності та інтеграції до європейського туристичного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні, зокрема в контексті європейського досвіду, активно досліджується в останні роки науковцями О. А. Бойко, Л. В. Безкоровайною, Н. С. Венгерською, В. Г. Воронковою, В.А. Кіптенко, М.М., Король, А.І. Кадар, А. О. Осаул, С. В. Омелянчик, О. Г. Череп.

У статті Кіптенка В.А. (2024) "Європейські вектори сільського туризму" акцентується увага на ключових європейських тенденціях, які формують

сучасний стан сільського туризму. Автор пропонує детальний аналіз основних європейських моделей розвитку сільського туризму, таких як екологічна сталість, використання природних ресурсів, інтеграція місцевих культурних практик та підтримка малих сільських господарств. Стаття також підкреслює важливість правильного використання природних ресурсів для забезпечення довгострокового розвитку цієї галузі, що є актуальним і для України [1].

У свою чергу, Король М.М. та Кадар А.І. (2021) у статті "Аналіз Європейського досвіду організації зеленого туризму" детально розглядають специфіку організації зеленого туризму в європейських країнах. Автори акцентують увагу на досвіді країни ЄС у створенні ефективних туристичних маршрутів, інфраструктури, що підтримує екологічні ініціативи, та на важливості партнерства між державними та приватними структурами для успішного розвитку зеленого туризму. Вони наголошують, що для успішної інтеграції досвіду ЄС в український контекст необхідно врахувати особливості місцевого економічного, екологічного та культурного середовища [2].

У навчально-практичному посібнику "Диверсифікація європейського сільського туризму через збалансованість та креативність" (2022) під редакцією А. В. Череп та Н. С. Венгерської автори розглядають ключові аспекти розвитку сільського туризму в контексті європейських векторів. Зокрема, вони аналізують моделі диверсифікації туристичних продуктів, що включають агротуризм, екотуризм, культурний та гастрономічний туризм, наголошуючи на важливості збалансованого розвитку, який враховує економічні, соціальні та екологічні аспекти. Вони також підкреслюють роль креативності та інновацій у створенні унікальних туристичних пропозицій, а також важливість правильного використання природних ресурсів та екологічної сталості. Автори надають практичні рекомендації щодо застосування європейського досвіду в Україні, включаючи поради щодо створення туристичних продуктів, маркетингових стратегій та залучення фінансування [3, 4].

Незважаючи на значну кількість досліджень у галузі сільського зеленого туризму, бракує комплексних наукових праць, які б містили практичні рекомендації щодо впровадження європейського досвіду в розвиток цієї сфери в Україні, а також здійснювали системний аналіз законодавчих ініціатив та адаптації міжнародних практик. Проведення таких досліджень є необхідним для формулювання ефективних стратегій розвитку зеленого туризму, збереження культурної спадщини та сталого використання природних ресурсів на сільських територіях України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових досліджень, присвячених розвитку сільського зеленого туризму, залишається низка невирішених питань, які потребують детальнішого аналізу. Зокрема, недостатньо вивченими є такі аспекти, як адаптація європейського досвіду до українських реалій, інтеграція українського сільського зеленого туризму в європейський туристичний простір та сталий розвиток і екологічна складова.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз європейського досвіду розвитку сільського зеленого туризму, визначення основних тенденцій і перспектив його розвитку в Україні з урахуванням інтеграційних процесів та світових практик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільський зелений туризм є одним із пріоритетних напрямів розвитку туризму в Європейському Союзі. У багатьох країнах ЄС (Франція, Італія, Німеччина, Австрія, Іспанія, Польща) ця сфера отримала потужний імпульс завдяки державній підтримці, інтеграції до загальної туристичної політики та ефективному залученню місцевих громад.

Основні фактори успішного розвитку сільського туризму в Європі:

- державна підтримка та фінансування (у багатьох країнах (Австрія, Ірландія, Фінляндія, Польща, Іспанія) діють спеціальні програми субсидування, грантового фінансування та податкових пільг для фермерів і підприємців, що розвивають туристичні ініціативи в сільській місцевості) [5,6];

- розвинена інфраструктура (європейські країни активно інвестують у транспортну доступність, стандарти якості житла, гастрономічний туризм, агротуристичні комплекси та екологічні маршрути);

- маркетинг і брендування (популяризація регіональних продуктів, автентичної кухні та культурної спадщини сприяє підвищенню туристичної привабливості сільських територій);

- стійкість і екологічність (європейська модель сільського туризму базується на концепції сталого розвитку, що передбачає збереження природних ресурсів та автентичного способу життя місцевих громад).

Зважаючи на важливість для європейської економіки та зайнятості, ЄС рішуче підтримує туристичний сектор разом із стійкими принципами сільського туризму. 4 лютого 2022 року представлено Перехідний шлях для туризму (ЕС, 2022), а 1 грудня 2022 року прийнято Європейський порядок денний для туризму до 2030 року (Council of the European Union (EU), 2022). Це основні документи, що викладають поточне бачення політики ЄС у сфері туризму [1,7,8].

Сільський зелений туризм в Європі переживає період активного розвитку, адаптуючись до сучасних вимог та потреб туристів. На сьогоднішній день в європейському сільському туризмі спостерігаються такі тенденції (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні тенденції розвитку сільського зеленого туризму в Європі*

Тенденція	Опис	Приклади	Країна
Сталий розвиток	Мінімізація негативного впливу на довкілля, підтримка місцевих громад.	Використання відновлюваних джерел енергії, екотранспорт, управління відходами, сертифікація еко-житла.	Швеція, Німеччина, Австрія (екотуризм, стійкі ферми, екологічні стандарти)
Автентичність та локальність	Занурення в місцеву культуру, традиції, ремесла, кухня.	Агротуризм, дегустація місцевих продуктів, майстер-класи з ремесел, участь у	Італія, Іспанія (агротуризм у Тоскані, сталий туризм в Андалусії,

Тенденція	Опис	Приклади	Країна
		місцевих фестивалів.	локальна кухня, сімейні ферми)
Активний відпочинок	Піші та велосипедні прогулянки, кінні походи, риболовля, каякінг.	Марковані маршрути, пункти прокату спорядження, послуги інструкторів, еко-парки.	Австрія (альпійські маршрути, велотуризм, піші походи)
Цифровізація	Використання цифрових технологій для доступу до інформації, бронювання послуг, навігації.	Мобільні додатки, онлайн-платформи, соціальні мережі, віртуальні тури.	Естонія (онлайн-бронювання агросадіб, мобільні туристичні додатки)
Тематичний туризм	Спеціалізовані програми та послуги, орієнтовані на певні інтереси туристів.	Винний туризм, гастрономічний туризм, екотуризм, культурний туризм, фототуризм, спостереження за птахами.	Франція (винні маршрути в Бордо, сирні тури в Нормандії),
Фермерський туризм	Безпосередня взаємодія з фермерами, участь у сільськогосподарських роботах.	Відвідування фермерських господарств, участь у зборі врожаю, дегустація свіжих продуктів.	Нідерланди та Франція (відвідування фермерських господарств, збори врожаю)

* Сформовано авторами за джерелами [4,9]

Сучасний сільський зелений туризм в Європі – це багатогранне явище, яке поєднує в собі екологічну відповідальність, культурну автентичність, активний відпочинок та використання сучасних технологій. Він орієнтований на задоволення різноманітних потреб туристів, надаючи їм можливість не лише відпочити на природі, але й отримати унікальний досвід, познайомитися з місцевою культурою та підтримати сталий розвиток сільських територій.

Сьогодні в Європі можна спостерігати значну конкуренцію в сфері надання послуг зеленого туризму (рис. 1).

З рис. 1, видно, що першість в популярності сільського туризму тримають Нідерланди, де кількість сільських туристів складає 39%, друге місце у Данії – 35%, на третій позиції Німеччина – 34%, у Великобританії, Франції та Португалії – 29%, Іспанії та Ірландії – 27 %.

Досвід розвитку сільського зеленого туризму в Європі є корисним орієнтиром для України, оскільки багато європейських країн змогли перетворити цей напрямок на потужний економічний сектор. Одним із найуспішніших прикладів є Франція, де агротуризм та екотуризм стали невід’ємною частиною національної туристичної галузі [10]. Французькі фермери активно залучені до туризму, пропонуючи відвідувачам дегустації місцевих продуктів, екскурсії виноробнями, а також можливість проживати у сільських садибах. Державна

підтримка, податкові пільги та сертифікаційні програми сприяють високому рівню якості послуг та збереженню сільських територій.

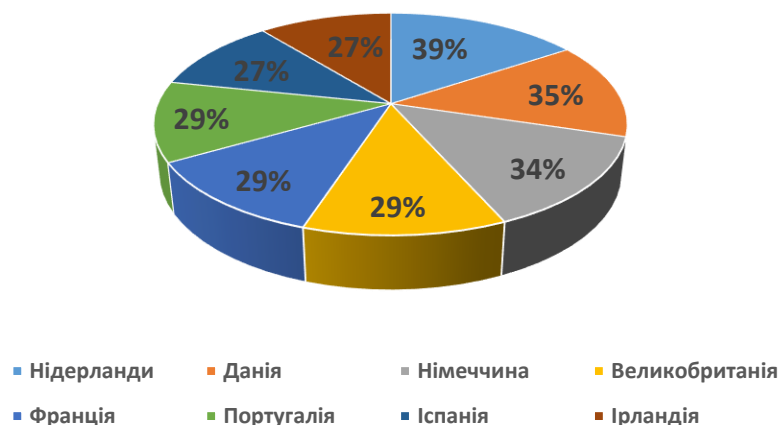

Рис. 1. Попит на зелений туризм у країнах ЄС, 2022

Джерело: [8]

Ще одним прикладом є Італія, де концепція агротуризму отримала широке поширення завдяки державним програмам стимулювання малого бізнесу [11]. Особливо успішними є агротуристичні ферми у Тоскані та Умбрії, де туристи можуть не лише насолоджуватися природою, а й брати участь у сільськогосподарських роботах, таких як збирання оливок або винограду. В Іспанії значна увага приділяється етнотуризму – збереженню традиційних ремесел, гастрономії та народної культури [12]. Наприклад, у регіоні Андалусія сільські туристичні комплекси поєднують традиційну архітектуру з сучасними екологічними технологіями, що дозволяє розвивати сталий туризм.

Німеччина та Австрія демонструють високий рівень організації екотуризму у сільській місцевості. Головна особливість цього напрямку – якісна інфраструктура, зокрема розвинена мережа веломаршрутів, екологічні готелі, екоферми та інтерактивні музеї природи [13]. Важливу роль у популяризації цього напрямку відіграє активна співпраця держави з малими підприємствами, що забезпечує стандартизацію послуг та маркетингову підтримку.

Усі ці приклади доводять, що успішний розвиток сільського зеленого туризму можливий за умови державної підтримки, інтеграції традиційних практик із сучасними технологіями та активного залучення місцевих громад до туристичної діяльності.

Останніми роками спостерігається поступове зростання інтересу до сільського зеленого туризму і в Україні. Основні регіони, що мають розвинену інфраструктуру сільського туризму, включають Карпати, Полісся, Поділля та частково Центральна Україна. Головні види послуг, що надаються в межах цього виду туризму, включають:

- проживання у сільських садибах;

- ознайомлення з традиційним сільським побутом та ремеслами;
- відвідування природних та історико-культурних пам'яток;
- гастрономічний туризм (дегустації традиційних страв і продуктів).

Попит на сільський зелений туризм зріс через пандемію COVID-19, оскільки туристи віддають перевагу екологічно чистим та безпечним формам відпочинку, а також попри виклики воєнного часу в Україні спостерігається зростання інтересу до сільського туризму. Цей феномен має кілька пояснень:

- безпечний простір: в умовах постійних обстрілів та небезпеки, сільська місцевість сприймається як відносно безпечніший варіант для відпочинку. Віддалені села, особливо в західних регіонах, пропонують спокій та можливість відволіктися від тривожних новин;

- психологічне розвантаження: природа має терапевтичний ефект, допомагаючи зняти стрес та відновити психологічний баланс, а також дає можливість насолодитися тишею, свіжим повітрям та мальовничими краєвидами;

- підтримка місцевої економіки: в умовах економічної кризи, підтримка місцевих громад стає особливо важливою. Туристи, які відпочивають у селах, сприяють розвитку місцевого бізнесу та створенню робочих місць;

- повернення до коріння: війна загострила відчуття національної ідентичності та бажання пізнати свою країну. Також сільський зелений туризм дає можливість познайомитися з традиціями, культурою та історією різних регіонів України;

- внутрішнє переміщення: велика кількість внутрішньо переміщених осіб, знайшли прихисток саме в селах. Це дало змогу ознайомитись з новими місцями та вподобати їх для подальшого відпочинку.

Хоча війна створює значні перешкоди для розвитку туризму, вона також стимулює пошук нових форматів відпочинку, які відповідають умовам воєнного часу.

Однак, у порівнянні з європейськими країнами, український сільський туризм залишається недостатньо розвиненим. Основні проблеми розвитку сільського туризму наступні:

- недостатня інфраструктура – поганий стан доріг, відсутність якісних транспортних сполучень та слабо розвинена туристична інфраструктура у багатьох регіонах;

- недостатня державна підтримка – відсутність ефективних механізмів стимулювання агротуристичного бізнесу, низький рівень фінансування та підтримки підприємців;

- юридичні та адміністративні бар'єри – відсутність чіткої нормативно-правової бази, складність реєстрації агротуристичних садиб та оподаткування;

- кадрові проблеми – нестача кваліфікованих кадрів у сфері гостинності та туризму, недостатній рівень підготовки місцевого населення до роботи з туристами;

- маркетинг та просування – слабкий розвиток маркетингових стратегій, низька впізнаваність сільського туризму серед внутрішніх та іноземних туристів;

- екологічні виклики – нераціональне використання природних ресурсів, забруднення довкілля та відсутність ефективних програм сталого розвитку сільських територій.

Попри ці проблеми, попит на сільський зелений туризм в Україні зростає, особливо через бажання людей знайти безпечний простір, психологічне розвантаження, підтримати місцеву економіку, повернутися до коріння та через внутрішнє переміщення.

Сільський зелений туризм в Україні має значний потенціал для розвитку, проте його ефективна реалізація потребує комплексного підходу (табл. 2).

Таблиця 2

Комплексний підхід до розвитку сільського зеленого туризму в Україні з урахуванням європейських векторів*

Напрямок	Заходи	Європейські вектори
Розвиток інфраструктури	- покращення якості доріг та транспортного сполучення; - створення комфортного житла та закладів харчування з місцевою кухнею; - створення туристичних інформаційних центрів; - розробка та маркування туристичних маршрутів	- інтеграція в європейську транспортну мережу; - використання європейських стандартів якості житла та харчування; - впровадження європейських інформаційних технологій
Підтримка місцевих громад	- організація навчальних програм та консультацій; - надання фінансової підтримки (гранти, пільгові кредити); - створення кооперативів для спільного ведення туристичного бізнесу	- підтримка місцевого підприємництва згідно з європейськими програмами; - залучення європейських експертів для навчання та консультацій; - розвиток соціального підприємництва
Розвиток туристичних продуктів	- організація агротурів, екотурів, культурних турів, активних турів, гастрономічних турів; - розробка тематичних туристичних маршрутів	- використання європейського досвіду в розвитку тематичного туризму; - впровадження європейських стандартів якості туристичних послуг; - розвиток сталого туризму
Маркетинг та просування	- створення туристичного бренду; - участь у міжнародних виставках; - використання цифрових	- використання європейських маркетингових стратегій; - інтеграція в європейські туристичні платформи;

Напрямок	Заходи	Європейські вектори
	технологій (соціальні мережі, онлайн-платформи, мобільні додатки)	- просування українського сільського туризму на європейському ринку
Сталий розвиток	- збереження природних ресурсів (екологічно чисті технології, мінімізація відходів); - збереження культурної спадщини; - соціальна відповідальність (справедливий розподіл доходів)	- впровадження європейських стандартів екологічної безпеки; - збереження культурної спадщини згідно з європейськими програмами; - розвиток соціально відповідального туризму
Державна політика	- розробка національної стратегії розвитку; - законодавче регулювання; - міжнародна співпраця	- гармонізація законодавства з європейським; - залучення європейських інвестицій; - участь у європейських туристичних програмах

* Сформовано авторами за джерелами [14-16]

Покращення інфраструктури, державна підтримка, усунення юридичних бар'єрів та активне просування на ринку дозволять зробити цей вид туризму конкурентоспроможним та привабливим як для внутрішніх, так і для іноземних туристів.

Реалізація цих заходів, на нашу думку, дозволить підвищити конкурентоспроможність українського сільського зеленого туризму, зробити його привабливим як для вітчизняних, так і для міжнародних туристів, а також сприятиме сталому розвитку сільських територій.

Необхідно відмітити, що в Україні на сучасному етапі активно впроваджуються ініціативи, спрямовані на адаптацію європейських стандартів якості в сільському зеленому туризмі (табл. 3). Це важливий крок для підвищення конкурентоспроможності українських сільських туристичних destинацій на міжнародному рівні.

Таблиця 3

Стратегії та програми з адаптації європейських стандартів у сільському туризмі України*

Напрямок	Ініціативи	Цілі
Стандартизація та сертифікація	- Спілка сільського зеленого туризму України; - Державне агентство розвитку туризму України	- розробка та впровадження стандартів якості; - сертифікація об'єктів на відповідність європейським вимогам; - гармонізація національних стандартів з європейськими

Напрямок	Ініціативи	Цілі
		нормами
Навчання та підвищення кваліфікації	- програми навчання для власників сільських садиб; - підготовка гідів та екскурсоводів	- підвищення кваліфікації персоналу; - надання знань з ведення бізнесу, обслуговування, гастрономії, екологічного менеджменту; - підготовка кваліфікованих гідів
Розвиток інфраструктури	- проекти з покращення доріг, туристичних інформаційних центрів, маршрутів; - впровадження екологічно чистих технологій	- підвищення доступності сільських туристичних дестинацій; - створення комфортних умов для туристів; - збереження довкілля
Маркетинг та просування	- участь у міжнародних виставках; - використання цифрових технологій	- просування українських сільських туристичних дестинацій на міжнародному рівні; - залучення туристів з усього світу

** Сформовано авторами*

Отже, як бачимо Україна активно працює над впровадженням європейських стандартів у сільський зелений туризм. Основні зусилля спрямовані на стандартизацію послуг, навчання персоналу, покращення інфраструктури та просування на міжнародному ринку. Варто врахувати, що європейський досвід розвитку сільського зеленого туризму демонструє комплексний підхід до поєднання екологічної сталості, підтримки місцевих громад та підвищення туристичної привабливості регіонів [17]. В умовах глобальних викликів, таких як зміна клімату, урбанізація та економічні кризи, європейські країни активно впроваджують інноваційні рішення для розвитку цього напрямку. Для України такі тенденції можуть стати орієнтиром у формуванні ефективних стратегій розвитку сільського зеленого туризму, забезпечуючи як економічне зростання, так і збереження культурної та природної спадщини.

Розвиток сільського зеленого туризму в Європі демонструє успішні моделі, які можуть бути адаптовані для українських реалій. Європейські країни активно впроваджують екологічні стандарти, цифрові технології та державну підтримку, що сприяє стійкому розвитку регіонів. Враховуючи унікальні природні ресурси та культурну спадщину України, адаптація європейських підходів може сприяти економічному зростанню та підвищенню привабливості сільських територій.

Однією з ключових тенденцій є екологізація туризму. У багатьох європейських країнах, таких як Німеччина, Швеція та Австрія, популярними стають еко-ферми, екологічні готелі та агротуристичні комплекси, що

використовують відновлювані джерела енергії, мінімізують вплив на довкілля та пропонують органічну продукцію. Україна має значний потенціал для розвитку цього напрямку завдяки багатій природній спадщині та можливості запровадження сталих екологічних практик у сільській місцевості. Вона може інтегрувати подібні практики, створюючи екологічні туристичні кластери з органічним харчуванням, природоохоронними ініціативами та мінімальним впливом на довкілля.

Ще одна важлива тенденція – цифровізація туристичних послуг. У Європі широко використовуються онлайн-платформи для бронювання сільських садиб, мобільні додатки з інтерактивними маршрутами, а також системи онлайн-маркетингу, які допомагають локальним громадам просувати свої послуги. Для України це відкриває можливості для підвищення доступності сільського туризму для міжнародних відвідувачів та залучення іноземних інвестицій.

Крім того, важливою є державна підтримка, що у ЄС проявляється через фінансування з фондів розвитку сільських територій, субсидії для малого бізнесу та грантові програми. Впровадження подібних механізмів в Україні дозволить стимулювати розвиток сільського зеленого туризму та забезпечити його конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

Отже, європейський досвід у сфері сільського зеленого туризму, що базується на поєднанні аграрного виробництва з туристичними послугами на основі принципів екологічності, локальності та автентичності, має фундаментальне значення для формування ефективної та сталої моделі розвитку цієї галузі в Україні. Використання європейських підходів дозволяє, на нашу думку, насамперед підвищити якість туристичних послуг шляхом запровадження стандартів, сертифікації та навчання персоналу, що сприятиме довірі туристів, у тому числі з-за кордону; забезпечити сталий розвиток сільських територій, зберігаючи культурну спадщину, традиції та довкілля, що є особливо актуальним у поствоєнний період для України; створити нові робочі місця та підтримати малий бізнес – власників сільських садиб, фермерів, ремісників, що позитивно вплине на місцеву економіку; запровадити ефективну систему державної підтримки, включаючи дотації, гранти, кредитування, як це вже давно функціонує в ЄС через програми сільського розвитку (наприклад, LEADER, CAP тощо); інтегрувати українські туристичні продукти у європейські маршрути, що відкриє доступ до нових ринків, розширить туристичні потоки та сприятиме міжнародному позиціонуванню України як екологічно привабливої країни. Таким чином, європейський досвід розвитку сільського зеленого туризму є не лише джерелом натхнення, а й практичним інструментом модернізації українського туризму, що дозволить зробити його конкурентоспроможним, стійким до викликів та прибутковим як для окремих громад, так і для держави в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досвід європейських країн демонструє, що сільський зелений туризм є важливим напрямом розвитку регіональних економік, сприяє збереженню природного та культурного середовища, а також забезпечує сталість місцевих громад. Ключовими

тенденціями у розвитку цього сегмента в Європі є сталий розвиток, популяризація автентичності та локальності, активний відпочинок, цифровізація, тематичний та фермерський туризм. Ці тренди можуть слугувати орієнтиром для України, де сільський зелений туризм має значний потенціал, але потребує комплексного підходу до розвитку.

Для ефективної адаптації європейського досвіду Україні необхідно розробити стратегії підтримки малого та середнього підприємництва в сільському зеленому туризмі, впроваджувати стандарти сталого туризму, розвивати цифрові платформи для просування сільського зеленого туризму та створювати унікальні тематичні маршрути. Особливу увагу слід приділити формуванню позитивного іміджу українського сільського зеленого туризму на міжнародному ринку, залученню іноземних туристів і забезпеченню якості сервісу відповідно до європейських стандартів.

Перспективи подальших досліджень можуть включати аналіз механізмів державної підтримки сільського зеленого туризму в Україні, вивчення впливу цифрових технологій на його розвиток, а також дослідження змін у туристичних вподобаннях під впливом глобальних викликів, таких як пандемії, військові дії, екологічні проблеми та економічні кризи. Розробка стратегічних моделей розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України з урахуванням європейського досвіду сприятиме його ефективній інтеграції у міжнародний туристичний простір.

Список використаних джерел

1. Кіптенко В.А. Європейські вектори сільського туризму. *Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів*. 2024. Вип. 4. С. 139-145.
2. Король М.М., Кадар А.І. Аналіз Європейського досвіду організації зеленого туризму. *Ефективна економіка*. 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.2
3. Диверсифікація європейського сільського туризму через збалансованість та креативність: навчально-практичний посібник / за ред. А. В. Череп, Н. С. Венгурської. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 272 с.
4. Череп А. В., Венгурська Н. С., Безкоровайна Л. В. та ін. Імплементація європейського досвіду комплементарного розвитку сталого сільського туризму та креативних індустрій: монографія / за ред. А. В. Череп, Н. С. Венгурської. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2023. 224 с.
5. Morrey C. Grants up to €200k available for rural tourism diversification versification, 2023. URL: https://www.agriland.ie/farming-news/grants-up-to-e200k-available-for-rural-tourism-diversification/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 25.02.2025 p.).
6. Veliste M. Public Call for Grants based on the Competitiveness of the Tourism Industry Program. URL: https://www.interregeurope.eu/good-practices/public-call-for-grants-based-on-the-competitiveness-of-the-tourism-industry-program?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 25.02.2025 p.).
7. Council of the European Union. (1 December, 2022). European Agenda for Tourism 2030 – Council conclusions. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15441-2022-INIT/en/pdf>. (дата звернення 25.02.2025 p.).
8. European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, (2022). Transition pathway for tourism, Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2873/344425>. (дата звернення 25.02.2025 p.).

9. Кожушко С. П., Ключник Р. М. Туристична політика в умовах глобальних викликів: європейський досвід. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2021. № 1 (30). С. 56–66. URL: <http://surl.li/hitai>. (дата звернення 25.02.2025 р.).
10. Gutkevych V., Haba M. Rural Green Tourism: Current Trends and Development Prospects. *Information & Media*, 2020. vol. 89, pp. 116-133 DOI: <https://doi.org/10.15388/Im.2020.89.44>
11. Pineiro M., Salvo P., Giommi F. Rural Tourism and Territorial Development in Italy. Chapters, in: Maria Jose Bastante-Ceca & Jose Luis Fuentes-Bargues & Levente Hufnagel & Florin-Constantin Mihai & (ed.), *Sustainability Assessment at the 21st century*, IntechOpen. DOI: 10.5772/intechopen.85774
12. Canoves G., Pérez M., Priestley G., Romero A. Rural tourism in Spain: An analysis of recent evolution, 2004. *Geoforum* 35(6):755-769. DOI:10.1016/j.geoforum.2004.03.005
13. Oppermann M. Rural tourism in Southern Germany *Annals of Tourism Research* Volume 23, Issue 1, 1996, Pages 86-102. DOI: [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(95\)00021-6](https://doi.org/10.1016/0160-7383(95)00021-6)
14. Rural Tourism. (n.d.). UN Tourism. Retrieved on 21 April 2024 from <https://www.unwto.org/rural-tourism>. (дата звернення 25.02.2025 р.).
15. Tourism and Rural Development: A Policy Perspective, 2023. UNWTO <https://www.e-unwto.org/doi/10.18111/9789284424306> (дата звернення 25.02.2025 р.).
16. Череп А., Воронкова В., Андриякайтене Р., Череп О. Напрями відновлення туристичного сектору та його перетворення на високоефективну галузь розвитку у контексті європейської парадигми. Формування сучасних концепцій менеджменту організацій та адміністрування в умовах цифровізації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 570–578.
17. Rural Tourism. Briefing. (September 2023). European Parliament. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI\(2023\)751464_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI(2023)751464_EN.pdf). (дата звернення 25.02.2025 р.).

References

1. Kiptenko V.A. (2024). Yevropeiski vektory silskoho turyzmu. Konstruktyvna heohrafiia ta ratsionalne vykorystannia pryrodnykh resursiv – Constructive geography and rational use of natural resources. 4, 139-145 [in Ukrainian].
2. Korol M.M., Kadar A.I. (2021) Analiz Yevropeiskoho dosvidu orhanizatsii zelenoho turyzmu. Efektyvna ekonomika – Efficient economy.[in Ukrainian]. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.2
3. Cherep A.V., Venherska N. S., Bezkorovaina L. V et al. (2022) Dyversyfikatsiia yevropeiskoho silskoho turyzmu cherez zbalansovanist ta kreatyvnist. A.V Cherep, N. S. Venherskoi (Ed.). Zaporizhzhia : Vydavnychiy dim «Helvetyka». [(in Ukrainian).]
4. Cherep A. V., Venherska N. S., Bezkorovaina L. V. et al. (2023). Implementatsiia yevropeiskoho dosvidu komplementarnoho rozvytku staloho silskoho turyzmu ta kreatyvnykh industrii. A.V Cherep, N. S. Venherskoi (Ed.). Zaporizhzhia : Vydavnychiy dim «Helvetyka». [in Ukrainian].
5. Morrey C. (2023). Grants up to €200k available for rural tourism diversification versification. URL: https://www.agriland.ie/farming-news/grants-up-to-e200k-available-for-rural-tourism-diversification/?utm_source=chatgpt.com (data zvernennia: 25.02.2025).
6. Veliste M. Public Call for Grants based on the Competitiveness of the Tourism Industry Program. URL: https://www.interregeurope.eu/good-practices/public-call-for-grants-based-on-the-competitiveness-of-the-tourism-industry-program?utm_source=chatgpt.com (data zvernennia: 25.02.2025).
7. European Agenda for Tourism 2030 – Council conclusions. Council of the European. (2022). URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15441-2022-INIT/en/pdf>. (data zvernennia: 25.02.2025).
8. European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs. Transition pathway for tourism, Publications Office of the European Union. (2022). URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2873/344425> (data zvernennia: 25.02.2025).

9. Kozhushko S. P., Kliuchnyk R. M. (2021). Turystychna polityka v umovakh hlobalnykh vyklykiv: yevropeyskyi dosvid. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia – Bulletin of the Alfred Nobel University of Dnipropetrovsk, 1 (30), 56–66. [in Ukrainian]. URL: [http://surl.li/hitai\(data zvernennia: 25.02.2025\)](http://surl.li/hitai(data zvernennia: 25.02.2025)).
10. Gutkevych V., Haba M. (2020) Rural Green Tourism: Current Trends and Development Prospects. Information & Media., vol. 89., pp. 116-133. URL: DOI: <https://doi.org/10.15388/Im.2020.89.44>
11. Pineiro M., Salvo P., Giommi F. Rural Tourism and Territorial Development in Italy. Chapters, in: Maria Jose Bastante-Ceca & Jose Luis Fuentes-Bargues & Levente Hufnagel & Florin-Constantin Mihai & (ed.), Sustainability Assessment at the 21st century, IntechOpen. URL: DOI: 10.5772/intechopen.85774
12. Canoves G., Pérez M., Priestley G., Romero A (2004). Rural tourism in Spain: An analysis of recent evolution, Geoforum 35(6):755-769. URL: DOI:10.1016/j.geoforum.2004.03.005
13. Oppermann M. (1996). Rural tourism in Southern Germany Annals of Tourism Research. 86-102. URL: DOI:[https://doi.org/10.1016/0160-7383\(95\)00021-6](https://doi.org/10.1016/0160-7383(95)00021-6)
14. Rural Tourism. (n.d.). UN Tourism. (2024). Retrieved from <https://www.unwto.org/rural-tourism>. (data zvernennia: 25.02.2025).
15. Tourism and Rural Development: A Policy Perspective. (2023). URL: <https://www.eunwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284424306> (data zvernennia: 25.02.2025).
16. Cherep A., Voronkova V., Andriukaitene R., Cherep O. (2021). Napriamy vidnovlennia turystychnoho sektoru ta yoho peretvorennia na vysokoefektyvnu haluz rozvytku u konteksti yevropeiskoi paradyhmy. *Formuvannia suchasnykh kontseptsii menedzhmentu orhanizatsii ta administruvannia v umovakh tsyfrovizatsii: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Zaporizhzhia : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 570-578 [in Ukrainian].
17. Rural Tourism. Briefing. European Parliament. (2023). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI\(2023\)751464_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI(2023)751464_EN.pdf). (data zvernennia: 25.02.2025).

Отримано:	11.03.2025	Beérkezett:	2025.03.11	Received:	11.03.2025
Прийнято до друку:	22.04.2025	Elfogadva:	2025.04.22	Accepted:	22.04.2025
Опубліковано:	25.06.2025	Megjelent:	2025.06.25	Published:	25.06.2025